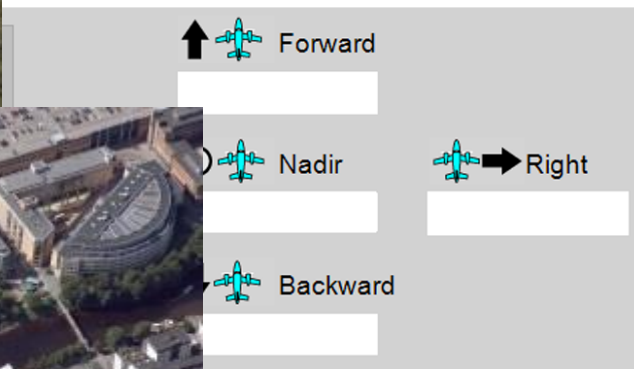
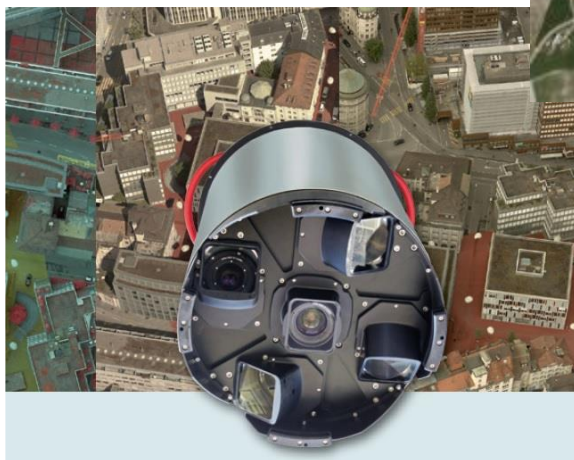
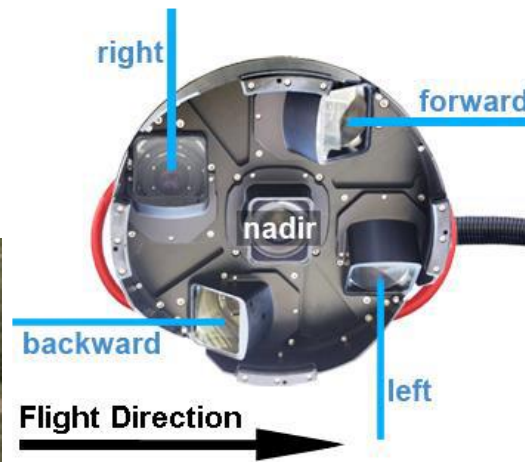
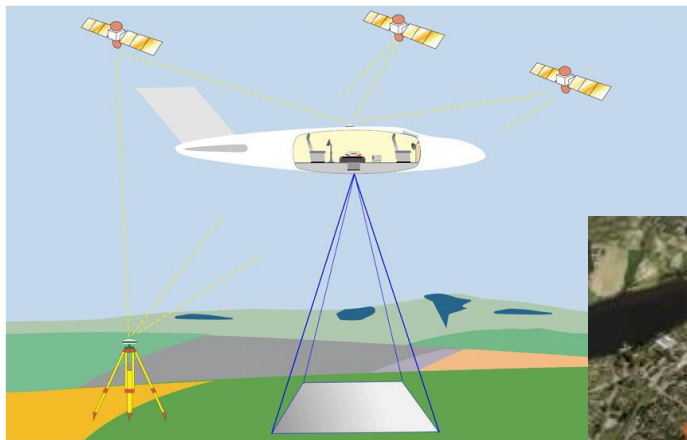

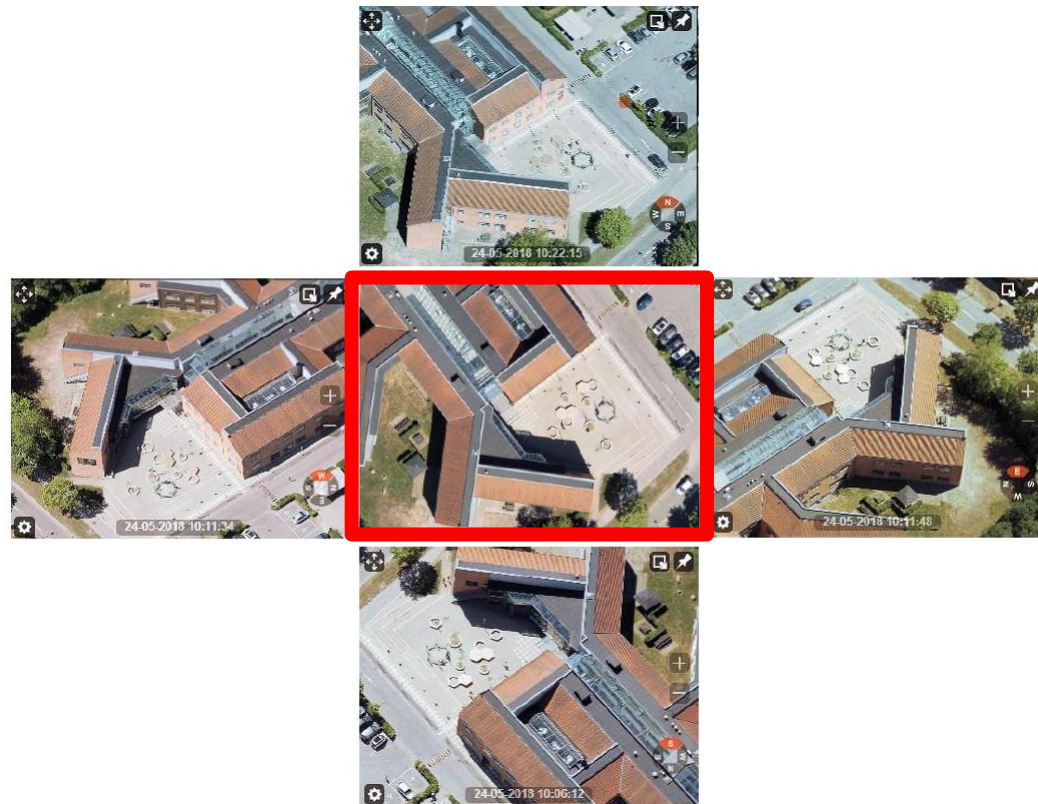
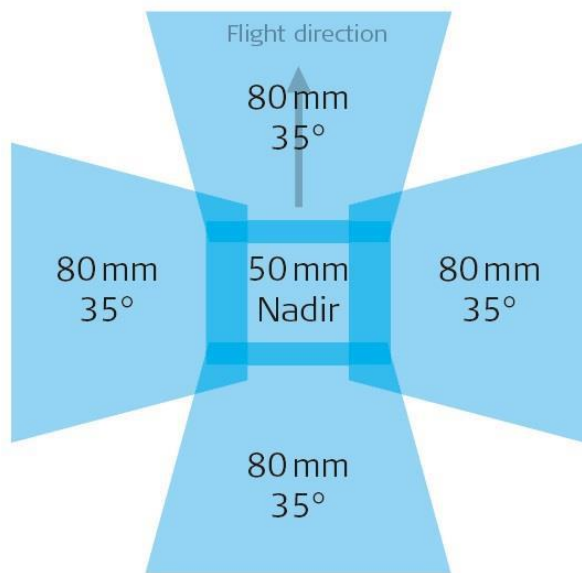
Arbeidsgruppe ortofoto fra skråbilder

Arbeidsgruppe ortofoto fra skråbilder

Kartverket	Håkon Dåsnes
Kartverket	Ivar Oveland
Sandnes kommune	Ole Grammeltvedt
Fredrikstad kommune	Elisabeth Bergstrøm
Vegvesnet	Siri Jaren
NIBIO:	Gry Olaisen
BaneNor	Håvard Moe

Arbeidsgruppe ortofoto fra skråbilder

Møte 15.11.18

COWI

Kyrre Johansen

_____ terratec

Bjørn Wangensteen
Arkadiusz Szadkowski

Geovekst - kommune
Et fagforum til støtte
for kommunenes
Geovekst - samarbeid

Utsnitt av DDS2018-nord

Utsnitt av DDS2018-vest

Møte 15.11.18

Kameraet kan ta bilder med intervall på under 2 sekunder. Ved bakkehastighet på 110 knop og flyhøyde på 1500 fot oppnår man 4 cm bakkeoppløsning.

Oversikt over flyhøyde over bakken og oppnådd GSD med 50 mm nadir linse:

- 1500 fot   04 cm GSD
- 2250 fot   06 cm GSD
- 2910 fot   08 cm GSD
- 3580 fot   10 cm GSD
- 5210 fot   15 cm GSD
- 6910 fot   20 cm GSD

Viktige punkter i en produktspesifikasjon

Spesifikasjon fra Geovekst for skråbilde-prosjekter bør være generell og fleksibel nok til at flere typer kamera kan benyttes.

Planlagt GSD må spesifiseres tydelig, med optimering enten for vertikale bilder eller for skråbilder, samt definering av overlapp.

Alle krav og begrensninger må defineres, samt info om hvilke definisjoner som evt. kan fravikes eller justeres. Dette gjelder bl.a. solvinkel, synbarhet ang. skyer/skygger, snø og smeltevann, høyvann, løvsprett, etc.

Nødvendig dokumentasjon fra datainnsamlings- og etterbehandlingsprosessene må defineres godt. Dette inkluderer logger fra sensoroperatør, med detaljer for hver fløyet linje ang. vær, vind, trykk, turbulens, temperatur, etc.

Bekreftelse fra systemleverandør ang. lagringsdetaljer for bildedata, for å sikre at bildedata ikke lagres på disk i systemet ved graderte prosjekter, men at bildedata kun lagres på de flyttbare diskene.

UltraCam Osprey

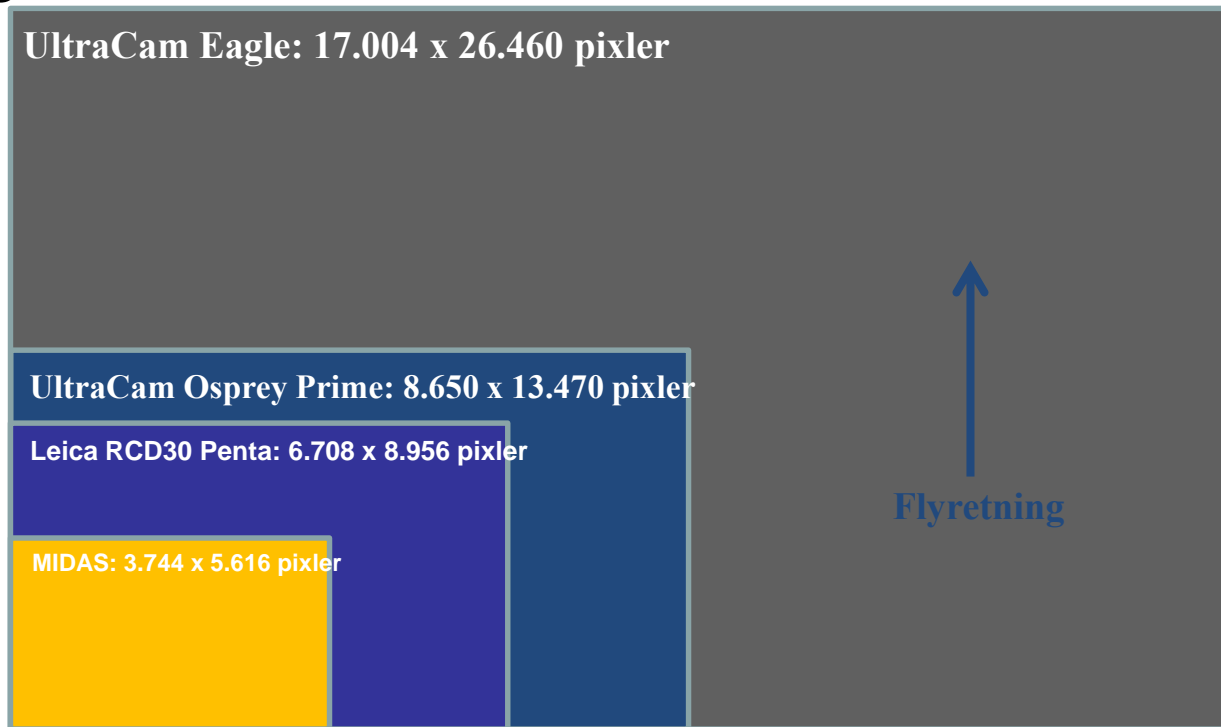
- Vi har mulighet for dobbel installasjon med kamera i kombinasjon med laserskanner eller annen sensor

AGL [m]	GSD [cm]	pts/m ²
430	2 cm	~50
760	5 cm	~25
1500	10 cm	~8

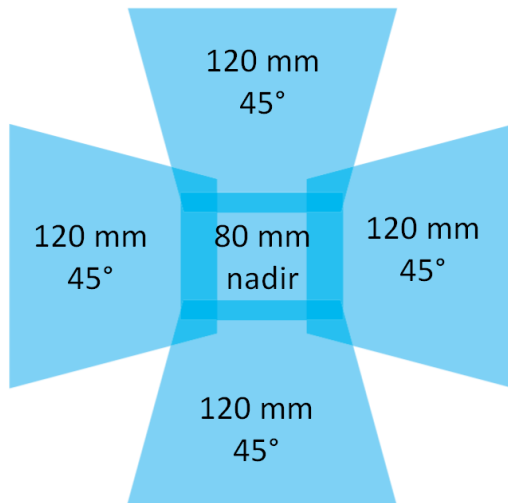

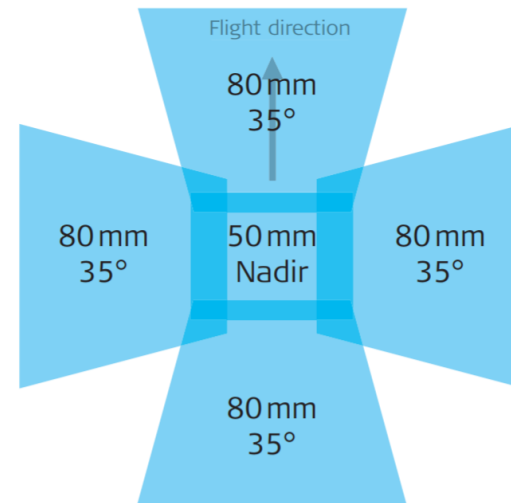
Format på vertikalbildene fra Eagle, Osprey Prime, Penta og MIDAS

UltraCam Osprey Prime vs RCD30 Penta

UC Osprey
optimal skrå synvinkel
kartleggingskvalitet nadir linse

RCD30 Penta
vidvinkel nadir linse

Styrker / svakheter

Eksempel på 23 grader solvinkel - leverer fortsatt et godt bilde

Styrker / svakheter

- Flere bilder trengs for å dekke samme område
- Skråfoto som ekstra leveranse
- Mulighet for 3D mesh produksjon
- Mulighet for automatisk sant ortofoto
- Mulighet for skrå ortofoto med 45° kikkevinkel

Produkter: Ortofoto og 3D-modeller fra skråfoto

Tradisjonell:

60/30 overlapp - 60% lengdeoverlapp 30% sideoverlapp

Sentralt bildeområde (rødt) er bare dekket av 2 bilder (en stereomodell)

Produkter: Ortofoto og 3D-modeller fra skråfoto

Anbefalt:

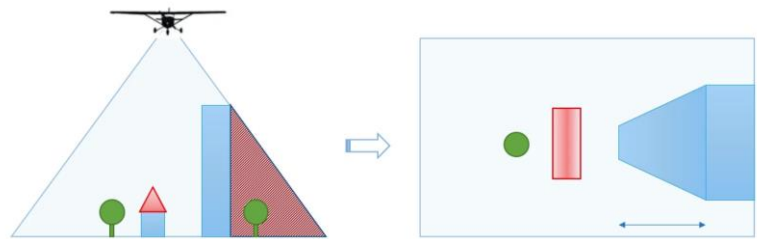
80/40 overlapp - 80% i lengde, 40% side utenfor byområder

80/60 overlapp - 80% i lengde, 60% side for byområder

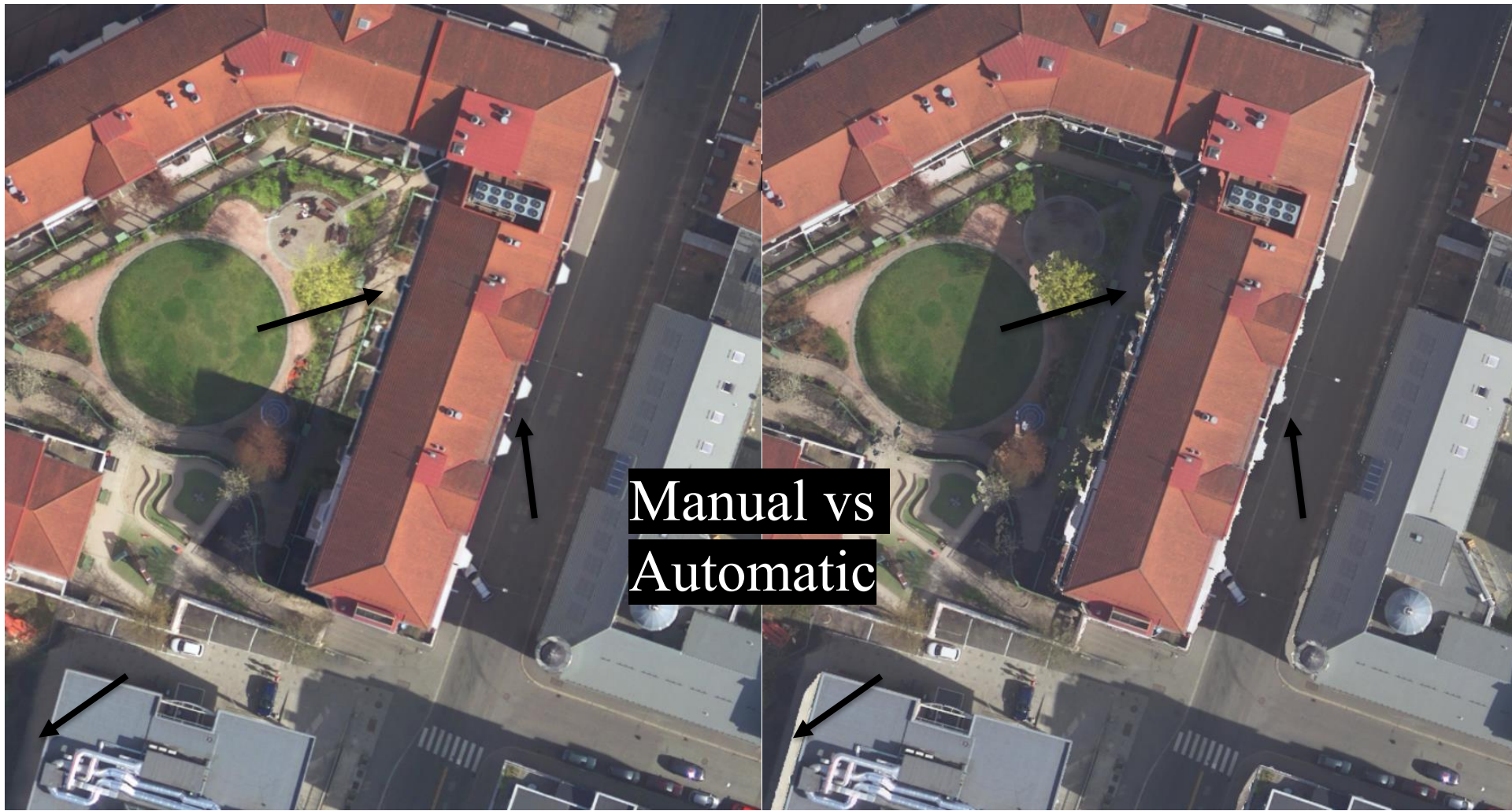
Sentralt bildeområde (rødt) er dekket av minst 5 bilder (4 stereomodeller)

Produkter: Ortofoto og 3D-modeller fra skråfoto

Dette oppsettet muliggjør stereomodeller mellom nabostriper, som gir bedre geometri og mindre radiell forskyvning av høye bygninger mm.

Med en økning til 60% sideoverlapp får man en ekstra stereomodell mellom nabostriper (som fører til 4 modeller i stripe og 2 mellom striper per bilde). Dette forbedrer sant ortofoto-kvaliteten betydelig, siden riktige punkter på fasader er avgjørende for å få gode takkanter.

Manual vs Automatic

Kontroll og produktspesifikasjon - ortofoto

- Fordi vi bruker samme teknologi og prosesseringsmetodikk som med standard storformat kameraer, ser vi ingen grunn til å lage ny spesifikasjon for ortofoto fra "skrå" systemer.
"Produktspesifikasjon for ortofoto i Norge – versjon 4.6" er gyldig for oss.
- Vurderer potensiell bruk av data for sant ortofoto eller 3D mesh-produkter er anbefalt overlapp for urbane områder er 80/60.
Minimum overlapp for utenfor byer er 80/40.

3D mesh fra nadir:

<https://cityplanneronline.com/app/>

3D mesh fra nadir + skråbilder:

<http://www.terratec3d.se/>

3D objekt basert:

<http://legacy.cityplanneronline.com/cityplanner/project/webgl/index.do;jsessionid=EA7EB67D3CE7DBAB6E5A4898CF327A96?uid=P8jRrd1K&lang=en>

Oppsummering

COWI

- Fargeutjevning/Lys
- Solvinkel
- Vanskelig å kontrollere alle bildene underveis
- Muligheter for full 3Dmodell fra en flyving.
- Produktspesifikasjonen må være fleksibel – slik at flere typer kamera kan benyttes
  - Definere overlapp
  - Krav til begrensninger må defineres: solvinkel, synbarhet osv
  - Dokumentasjon fra innsamling og etterbehandlingsprosessene må defineres.

Anbefaler overlapp 70/50 (by) og 60/35 (land)

Venter på flere svar.... (AT osv)

- Bruker den samme produktspesifikasjon som for dagens ortofoto
- Bruker AT
- Anbefaler mer overlapp for å få mulighet til 3D og true-ortofoto (80/60 og 80/40)
- Anbefaler lavere solvinkel (15-20 grader) som gir mer tid til datainsamling på våren.
- Vi (Geovekst) bør planlegge prosjektområdene smartere (rektangulære)

Oppsummering – veien videre

- Definere forslag til ny kravspesifikasjon før jul. Eventuelt se om dagens produktspesifikasjon er tilfredsstillende.
- Sette opp spørsmål om minimus-krav til nøyaktighet til begge firma
- Godkjenne som Geovekstprodukt.
- Samle inn priser fra andre prosjekt.